

1980, 24. listopadu – Sdělení VONS č. 219 „Odsouzení katolického duchovního Jozefa Labudy a Emílie Kesegové“ o hlavním líčení u Okresního soudu v Rimavské Sobotě a odsouzení Emílie Kesegové a Jozefa Labudy pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi k nepodmíněným trestům odnětí svobody.

Případ trestního stíhání Jozefa Labudy a Emílie¹ Kesegové je názorným příkladem toho, jak si státní moc představuje a prakticky realizuje konsolidovaný vztah k církvím a náboženským společnostem u nás.

Dne 16. 10. 1980 bylo zahájeno před senátem Okresního soudu v Rimavské Sobotě hlavní líčení ve věci katolického duchovního v činné službě pátera Jozefa Labudy, nar. 24. 3. 1949, bytem Nemčiňany 22, okres Nitra, a Emílie [sic] Kesegové, nar. 1. 3. 1952, knihovnice Mestskej knižnice v Bratislavě, bytem Nemčiňany 534, okres Nitra, přechodně Bratislava, Novcisova 56, obžalovaných z trestných činů maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr. z. [Dne] 21. 8. 1980 byla provedena v chatě Jozefa Sedliska² v katastru obce Kyjetice,³ okres Rimavská Sobota, domovní prohlídka a zároveň v 19.20 hodin byla na oba jmenované uvalena vazba okresním prokurátorem Ladislavem Šupenou z Rimavské Soboty. Další vyšetřování probíhalo ve věznici v Banské Bystrici. Vyšetřovatelem byl npor. StB Čillík z Rimavské Soboty. Senátu Okresního soudu předsedal dr. Roman Bavoľ, pátera Jozefa Labudu hájil dr. Štefan Peťko z AP v Banské Bystrici, Emílii Kesegovou dr. Ján Čarnogurský z AP v Bratislavě.

Skutkovou podstatu trestného činu podle § 178 tr. zákona měli obžalovaní naplnit tím, že Emílie [sic] Kesegová zorganizovala ve dnech 18.–21. 8. 1980 na uvedené chatě setkání 7 mladých věřících, které mělo charakter duchovních cvičení (společné modlitby, čtení Bible, rozjímání a účast na bohoslužbách). Zařídila ubytování, obstarala stravu pro účastníky, určovala náboženský obsah

a denní program setkání a pozvala na toto setkání římskokatolického duchovního Jozefa Labudu, který zde sloužil bohoslužby a vedl společné modlitby, přičemž neuvědomil o své činnosti příslušného tajemníka pro věci církevní na ONV v Rimavské Sobotě.

Čtyři předvolaní svědkové – účastníci duchovních cvičení – změnili před soudem svoje výpovědi z přípravného řízení, a proto na návrh prokurátora soud odročil hlavní líčení na 30. 10. 1980 s tím, že bude nutno k soudu předvolat i ostatní tři účastníky setkání.

Návrh obhájců na zrušení vazby pro oba obžalované byl zamítnut.

Hlavní líčení pokračovalo potom 30. 10. 1980. Senát okresního soudu uznal oba obžalované vinnými a odsoudil je k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců nepodmíněně (Jozef Labuda), resp. čtyř měsíců rovněž nepodmíněně (Emílie [sic] Kesegová). Oba obžalovaní i prokurátor si vyžádali zákonnou lhůtu k vyjádření o odvolání. Rozsudek dosud nenabyl právní moci.

Vzhledem k průběhu hlavního líčení jsou důvodné obavy, že jsou trestním stíháním ohroženi i svědci, kteří před soudem změnili obsah své výpovědi oproti výpovědi z přípravného řízení. Tato změna totiž u všech čtyř svědků vyzněla ve prospěch obžalovaných. Zástupce obžaloby již v líčení, ke kterému došlo 16. 10. 1980, naznačil výslovně možnost jejich obvinění z trestného činu křivé výpovědi [a nepravdivého znaleckého posudku] (podle § 175 tr. z.). Ve své závěrečné řeči pak prokurátor prohlásil, že poté, co rozsudek ve věci Jozefa Labudy a Emílie [sic] Kesegové nabude pravomoci, neprodleně zahájí trestní stíhání proti svědkům. Obdobný příklad briskního postihu svědků je Výboru na obranu nespravedlivě stíhaným znám z případu Jiřího Chmela (sdělení č. 72),⁴ kde došlo k nepodmíněnému odsouzení 4 svědků pro trestný čin křivé výpovědi.

Je zjevné, že jednáním uvedeným v obžalobě nelze naplnit skutkovou podstatu inkriminovaného trestného činu, neboť je vyloučeno tímto způsobem porušit „ustanovení zákona o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností“, jak to vyžaduje znakové⁵ vymezení trestného činu podle § 176⁶ tr. z. Nešlo přece zcela jednoznačně o činnost v jakémkoliv smyslu

ekonomicky relevantní, nýbrž o činnost čistě duchovní. Uvedená ustanovení 213,⁷ 219/49 Sb. se nevztahují na osoby bez duchovenské služby, nýbrž pouze na osoby, které vykonávají v církvi určité veřejné úkony, k nimž jsou veřejně ustanovovány. Mimoto ovšem státní správa zneužívá tohoto dozoru, který je vymezen kontrolou nad hospodařením určitého správního církevního obvodu, na čistě duchovní úkony, a dokonce i na sféru soukromého působení a konání duchovních. Lze tedy mít za to, že cílem postihu je náboženské přesvědčení zúčastněných a jejich snahy svoje přesvědčení v úzkém nekonformním kruhu vyjádřit a zároveň prohloubit. Tuto interpretaci potvrzuje mj. i svědecká výpověď okresního tajemníka pro věci církevní v Rimavské Sobotě z hlavním líčení ze dne 16. 10. 1980, kdy otevřeně prohlásil, že i společná modlitba vyžaduje státní souhlas (sic!). To však znamená, že uvedené trestní stíhání se ocitá v příkrém protikladu jak k ústavně zaručené svobodě náboženského přesvědčení a jeho vyznání, tak s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech (článek 18/1), který je součástí československého právního řádu.

Po prešovském procesu s páterem Oskarem⁸ Formánkem a Marií⁹ Kožárovou (viz sdělení č. 196)¹⁰ sledujeme tu v krátké době další obdobný případ justičního postihu zaměřeného proti slovenskému katolicismu.¹¹

Informace o Chartě 77, r. 3, 1980, č. 16, s. 4–5.

POZNÁMKY

¹ Správně Emília.

² Správně Sedliaka.

³ Správně Kyjatice.

⁴ Jednalo se o případ Josefa Hegra, Ivany Holotové, Josefa Kliera a Petra Oudy, viz sdělení VONS č. 69, 72 a 78, dokumenty č. 69, 72 a 78. K případu Jiřího Chmela viz sdělení VONS č. 23, 49, 60, 61 a 164, dokumenty č. 23, 49, 60, 61 a 165.

⁵ Správně zřejmě skutkové.

⁶ Správně § 178.

⁷ Správně zákon č. 218/1949 Sb.

⁸ Správně Oskárem.

⁹ Správně Márií.

¹⁰ Správně sdělení VONS č. 197, dokument č. 198.

¹¹ Ke kauze viz ČARNOGURSKÝ, Ján: *Väznili ich za vieru*, Bratislava 1990, s. 49–55; PASTVOVÁ, Emília: Vďaka, pán dekan Ondrušek, in: *Zločiny komunizmu na Slovensku, 1948–1989*, sv. 2, Prešov 2001, s. 264–267. K prípadu Emílie Kesegové a Jozefa Labudy viz ďalej sdělení VONS č. 290, dokument č. 291.